

Hírt vagy életet

(A dráma egyik legerősebb létjogosultságának a döntéshelyzetek vizsgálatát tartom. Ha ez egy nagyon erős megalapozott dilemma, úgy még inkább.

Ennek a foglalkozásnak az alapötlete, fókusza egy régi index – tudósítás volt, egy olyan tragikus esetről, ahol a riporter – véleményem szerint – a „megfigyelő” vs. „beavatkozó” dilemmahelyzetében volt.

Az eredeti tudósítást lásd MELLÉKLET-ben!)

Csoport: 7-8. osztályosok ill. középiskolások (médiaszakos egyetemisták ?)

Körülmények:

- Tér: osztályterem közepén üres játéktérrel
- Idő. 2 x 45 perc
- Eszközök: „ID card” – csomagolópapíron, , papír + íróeszköz

Tanítási terület:

A média világa; fényképezés-technika; (aktuál)politikai ismeretek, morális probléma vizsgálata

Téma:

Az óra résztvevői egy komoly szakmai elismerés kapujában álló fotóriporter sorsával foglalkozva jutnak el egy erkölcsi-etikai döntéshelyzet körül járásáig.

Fókusz:

Hogyan – milyen megfontolások által - dönt valaki, amikor egy sűrített pillanatban két adódódó lehetőség közül kizárólag csak az egyik megvalósítható?

A Z Ó R A M E N E T E

1. Kivel foglalkozunk ma? Írásos - befejezetlen - anyag („Identity card”)

Egy olyan fotóriporterről igyekszünk minél több információt adni és szerezni a kontextusépítés kezdeti szakaszában, aki komoly szakmai elismerés előtt áll, és egy majdani felkérés elfogadása hozza őt a drámaóra fókuszában álló döntéshelyzetbe. A drámatanár előre elkészíti annak az azonosító kártyának [„ ID CARD „] a kinagyított változatát, ahol a központi figurával kapcsolatban már van néhány információ, a többit közös egyeztetés,

mélyítést, hitelesítést szolgáló vita alapján töltik ki. (*A kontextus többi eleme a tanári közlésekből derül ki: napjainkban, egy újságírói konferencián vagyunk Párizsban, egy előkelő hotelben. Ezt a konferenciát kétévenként hívják össze, itt találkozik a szakma elitje, és általában itt dőlnek el az év rangos szakmai kitüntetései is. A plenáris ülések mellett különböző szekciókban dolgoznak a meghívottak az egy hét alatt. Megérkezéskor mindenki kap egy részletes azonosító kártyát, ezt végig viselnie kell.)*

„ ID CARD „

KERESZTNÉV: Matthew

CSALÁDI NÉV: Bowlby

BECENÉV: [*ill. ragadványnév*]

KOR:

CSALÁDI ÁLLAPOT:

MOBIL: 94/ 6302158

E-MAIL:

MUNKAHELY:

„TAJ”-SZÁM: 34394446

KONFERENCIAAZONOSÍTÓ: 009417

SZOBASZÁM: 340

SZEKCIÓ: Etikai kódex

DÍJAK: [*fontos, hogy már érik a nagy elismerés*]

ARCKÉP: [*jó lehetőség egy „Szerep a falon” – szerű listához*]

2. *Hol éli napjait hősünk?*

Térmeghatározás „Kellékhasználat”

Járjuk be képzeletben a 304-es szoba minden zegzugát, szegletét, és – stílusosan – fényképszerű, aprólékos realitással írjuk le az elképzelt részletet. (*A tanári kérdéstechnika sokat segít a mélyítésben. Már itt fontossá tehetők később jelentőssé váló adottságok. Pl.: egy mindig magával vitt kép vagy cikk; a Matthew megkérdőjelezhetetlen profizmusát alátámasztó kellékek; stb.)*

3. *Mi minden történik a konferencián ?* **Írásos anyagok , Állóképek képaláírással**

Négy kiscsoportban foglalkozunk a konferencia munkájával –akárha egy-egy szekció ill. kuratórium működésébe pillantanánk be – , de mind a négy vektor a figuramélyítés felé mutat!

A) „ Etikai kódex” Írjon össze a kiscsoport – a „szekció” – legalább 10 olyan mondatot, amely belekerül(het)ne egy, az újságírók munkáját globális értelemben szabályozó gyűjteménybe. (jogok, kötelességek, tiltások, feltételek stb.) (*Ha az értékelő részben a csoport nem említené a bajbajutottaknak szóló segítségnyújtás esetét, a tanár - az óra fókusza miatt - javasolja e pont felvételét is a kódexbe!)*

B) „ Önéletrajz” E konferencián mindig kérnek azoktól szakmai önéletrajzot, akik az elmúlt két év pályázatokra beküldött vagy számottevő helyen közölt fotói alapján valamilyen nagy, nemzetközi díj várományosai. Idén Matthewtól is kértek ilyen önéletrajzot.

C) „ Pályázati fotók” Egy kuratórium a résztvevők által legjobbnak tartott saját fotók között válogat, hogy a konferencia végére egy vándorkiállítás anyagát összeállítsák. E kiscsoport állóképben mutassa meg azt a három-öt képet, amelyet Matthew küldött be a bizottságnak. (*Fontos, hogy kiderüljenek M. kvalitásai pl.: jó szeme, bátorsága, extrém témaválasztása stb. A csoport készüljön arra, hogy képaláírással, kommentálással is bővítse az információkat a megjelenítő szakaszban!)*

D) „ Kérdőív ” Aki meghívást kap erre a konferenciára, azt megkérik, hogy egy – különböző tanulmányok alapjául szolgáló – kérdőívet is töltsön ki az újságírói, fotóriporteri szakma, hivatás lényeges jegyeiről. Ez a kiscsoport dolgozza ki a kérdőív lehetséges kérdéseit és Matthew azokra adott válaszait!

A kiscsoportos egyeztetések után minden csoport munkáját megnézzük, közösen értelmezzük.

4. *Mi lehet egy sürgős telefonhívás mögött?*

Narráció Telefonbeszélgetés Forró szék

A tanár elmondja, hogy M. és társai esténként a hotel bárjában szoktak eleven, mélyre hatoló vagy éppen könnyed, szórakoztató beszélgetéseket folytatni. Ma is egy ilyen este van, a konferencia ötödik napja, még két nap és kiderül pl. az is, kinek a képeit válogatják be a vándorkiállításra. M. a társaság középpontja, éppen egyik afrikai kalandját meséli, amikor cseng a mobilja és a társak egy telefonbeszélgetés foszlányait hallják. (*A tanári szerepjáték során a legfontosabb információk hangozzanak el – és/vagy kerüljenek ki a narráció után a csoport elé egy nagy papírra kiírva: ...pont most.../...biztosan ők azok?.../ ...igen, van*

esélyem.../ ...tudom, hogy neked életbevágóan fontos.../...azt faxon el tudod küldeni.../...tudod, hogy tudom.../...attól nem félek...) Miután M. letette a telefont, a csoport – „Forró szék”-konvenció használatával – próbáljon meg minél többet megtudni a helyzetről, amelyet M. végül is elvállal. (*Variáns munkaforma lehet, ha a tanár a játékos, talányokat kedvelő M. szerepében csak igen-nemmel válaszol, több bizatik így a csoport kérdéskultúrájára!*) Nem utolsó sorban azért, mert egykori kollégáját, egyik legjobb barátját feltehetően épp annak a terrorszervezetnek a golyója ölte meg, akiket most fotózni kellene !! (*Az aláhúzott információ egy későbbi helyzet miatt fontos !*)

A lebegtetett vagy pontosított információk kiderülése után egy órával M. már indul is a repülőtérre.

5. Milyen akciót vállalt Matthew ? Narráció és Állókép – építés

M. egy terrorhelyzet kellős közepében találja magát, villámgyorsan cserélgeti különböző tudású gépeit, gyűlnek a filmkockák. (*Hely, személyek, szervezetek, politikai oldalak ... nem kell konkretizálni, az a munkaszakasz éppen az általánosítható elemeket vizsgálja !*) Régóta vágyott rá, hogy leleplező fotóival segíthessen leépíteni ezt az ultraradikális csoportot. Olyan egész csoportos állókép (1. Matthew felvételei !) – a tanulás érdekében lassú, alapos – létrehozását, folyamatos értelmezését irányítja a tanár, amelyben univerzális képkihágások jelennek meg, olyan alakok, gesztusok, viszonyok, amelyek a világ bármelyik pontján jelenthetik az erőszak pillanatait. A tablót az érzékletesség megfogalmazásaival mélyíthetjük! Pl.: érzem a nyakamon a pisztolycső hidegét; hallom a becsapódó gránátdarabok robaját; látom a ... stb.

6. „Most mit tegyek ? „ Narráció Belső hang ill. „Mérleg nyelve”

A tanár narrációval vázolja fel azt a pillanatot, amelyben a játszó hozhatják meg M. döntését. (*Egy igazi dilemma felvázolására kellene törekedni, két, valóban egymásnak feszülő erős oldal megjelenítésével!*) Elemek: **1.** M. nagyon dolgozik. Közel van az események gócpontjához. Kattog a gép, és kattog a fejében a kivételes szakmai pillanat, ráadásul néhány merénylő maszkja félrecsúszik, látható, tehát azonosítható az arcuk, a leleplezés, és a halott barátira való emlékezés belső motivációja nagyon erős. Az egyik gép memóriája éppen betelt, cserélni készül, amikor... **2.** Észreveszi, hogy az egyik merénylő, aki át akart szaladni a tér egy másik pontjára, egy repeszdarabot kap a combjába, és éppen mellette esik össze, lábából spriccel, ömlik a vér, egy azonnali szorító kötéssel talán meg lehetne akadályozni a halálát. A merénylőn már nincs maszk, Matthew szemébe néz, a combját szorítja és angol nyelven

segítségért rimánkodik. M. e pillanatban nem tudja eldönteni mit csináljon... Fotózzon tovább, vagy mentse meg a vérző ember életét?!

A **belső hang** (vagy: **mérleg nyelve**) – viszonylag ismert – konvenció segítségével járjuk körül e döntéshelyzet összes lehetséges dimenzióját! A tanár M.-ként középén állva reagáljon a jobbról (fotózzon tovább!) ill. balról (mentse meg !) érkező hangokra!

7. *Mi történt egy hónap elteltével ?*

Írásos anyagok

A tanár nem közli – azaz nem dönti el –, hogy mi történt abban a pillanatban. Az óra reflektív szakaszának keretében a foglalkozás eleji négy kiscsoport vizsgálja meg a lehetséges kimeneteket. (*A tanár csak a kiscsoportokkal közli – vagy húzatja ki az alábbi pontok alapján megírt szerepcédulák* közül –, hogy milyen nézőpontból reagáljanak.*)

(*Szerepcédulákat lásd a MELLÉKLET-ben !*)

A) A megmentett merénylő levele M. segítségével túlélte sebesülését a terrorista. Felépülése után levelet ír M.-nek. Hálás? Fanatikus? Döntse el a csoport!

B) A főnök vagy megbízó laudációja M. kiállításának megnyitóján vagyunk, s megbízója olvassa a megnyitó szöveget, amelyben az elkészült képekről, és M. hősiességéről is sok szó esik.

C) A főnök vagy megbízó által írt felmondó levél Miután M. nem teljesítette a szerződésben vállalt feladatát.

D) Matthew naplóbejegyzései A csoport döntheti el, hogy a M. melyik döntése utáni bejegyzéseket fogalmaz meg.

8. *Kerülhetnék-e ilyen helyzetbe?*

Analógia

A foglalkozást lezáró rövid beszélgetésben próbáljunk meg olyan élethelyzeteket említeni, amikor hasonló dilemmával (*nem a dolog tartalmáról, inkább intenzitásáról van szó !*) találkozhatnánk, találjuk magunkat szembe !

V É G E

MELLÉKLETEK (a túloldalon)

Az óra lélejtét inspiráló index-hír:

Brutális jelenetnek volt a szemtanúja a helyi lap egyik fotóriportere a dél-afrikai Johannesburgban. A városban napok óta komolyabb összecsapások vannak, mióta Goodwill Zwelithini zulu király azzal tüzei a helyieket, hogy a bevándorlók elveszik előlük a munkát és a megélhetést. A South Africa Sunday Times fotósa a környéken tapasztalt utcai erőszakról, és az esti fosztogatásokról készített anyagot a kerületben, amikor belebotlott ebbe a véres jelenetbe. A fotós [a TIME-nak számolt be a késelés részleteiről](#).

28 másodpercig tartott a dulakodás, amikor utcai tüntetők rontottak rá egy középkorú férfira. Emmanuel Sithole Mozambikból menekült Dél-Afrikába, és egy saját boltja volt az egyik szomszédos utcában. Munkába tartott a kora reggeli órákban, amikor a képeken látható három férfi körbevette, egyikük kést rántott és nekiesett. A fotós szerint az első pillanattól egyértelmű volt a támadók szándéka: meg akarták ölni a férfit.

Galéria: Végigfotózott egy késelést, nem bánt meg semmit Fotó: James Oatway / Barcroft Media / Northfoto

Figyelem!

Megrázó képek az utcai késelésről. Csak erős idegzetű olvasóinknak ajánljuk.

Szerepkártyák:

- A)** Matthew segítségével túlélte sebesülését a támadó. Felépülése után levelet küld megmentőjének. Hálás? Cinikus? Fanatikus? Beállítódásról, a levél tartalmáról a csoport dönt.
(*Egy csoporttag készüljön a levél felolvasására is!*)
- B)** Matthew lett az idei év nagydíjasa. Kiállításán az „eseményen” készült fotói is láthatók. Főnöke / megbízója mondja a megnyitó laudációját, amelyben szó esik a kiemelkedő értékű képekről és készítőjéről is. A csoport e laudációt (egy részletét) fogalmazza meg! (*Egy valaki készüljön a felolvasásra is !*)
- C)** Matthew nem teljesítette a megbízója / főnöke által szerződésbe foglaltakat. Ezért M. egy részletes indoklást tartalmazó felmondó levelet kap a kezéhez. A csoport ezt a felmondó levelet fogalmazza meg! (*Egy valaki készüljön a felolvasásra is !*)
- D)** Az eltelt egy hónapban sok bejegyzés gyűlt Matthew naplójába. Ezekből fogalmazzon meg részleteket a csoport! Azt ti dönthetitek el, hogy M. végül is hogy döntött abban a bizonyos pillanatban - nyilván ez a döntése meghatározó a naplóbejegyzéseket illetően.
(*Egy valaki készüljön a felolvasásra is !*)